Centrale Commissie Dierproeven

Niet-technische samenvatting 202010207

1 Algemene gegevens

1.1	Titel van het project	Training en onderwijs van personen die met proefdieren werken.
1.2	Looptijd van het project	5 jaar
1.3	Trefwoorden (maximaal 5)	Onderwijs, vaardigheidstraining, handelingen

2 Categorie van het project

2.1 In welke categorie valt het project.

U kunt meerdere mogelijkheden kiezen.

- ☐ Fundamenteel onderzoek
- ☐ Translationeel of toegepast onderzoek
- ☐ Wettelijk vereist onderzoek of routinematige productie
- ☐ Onderzoek ter bescherming van het milieu in het belang van de gezondheid
- ☐ Onderzoek gericht op het behoud van de diersoort
- X Hoger onderwijs of opleiding
- ☐ Forensisch onderzoek
- ☐ Instandhouding van kolonies van genetisch gemodificeerde dieren, niet gebruikt in andere dierproeven

3 Projectbeschrijving

3.1	Beschrijf de doelstellingen van het project (bv de wetenschappelijke vraagstelling of het wetenschappelijk en/of maatschappelijke belang)	In een proefdiercentrum voeren medewerkers in opdracht van onderzoekers handelingen uit bij proefdieren. Medewerkers moeten deze handelingen leren en hun vaardigheid onderhouden. Daar zijn de onderzoekers, de experimenten maar vooral ook de proefdieren bij gebaat. Bekwaam personeel leidt tot minder ongerief voor de dieren, minder sterfte en betere onderzoeksresultaten. Bovendien is in de wet op de dierproeven vastgelegd dat personeel dat met proefdieren werkt bevoegd en bekwaam moet zijn. Daarvoor is onderwijs en training noodzakelijk. Dat bieden wij in dit onderwijsprogramma voor medewerkers, stagiairs en onderzoekers.

3.2	Welke opbrengsten worden van dit project verwacht en hoe dragen deze bij aan het wetenschappelijke en/of maatschappelijke belang?	We bepalen vooraf voor elke medewerker, stagiair of onderzoeker die onderwijs en praktijktraining krijgt welke techniek (en hoe vaak) bij welke diersoort mag worden geoefend. We houden bij wie welke training heeft afgerond en toetsen regelmatig of handelingen op een juiste manier worden uitgevoerd.
3.3	Welke diersoorten en geschatte aantallen zullen worden gebruikt?	In principe kunnen we alle soorten proefdieren gebruiken die we in het proefdiercentrum huisvesten. Dit wordt gedaan omdat wettelijk is voorgeschreven dat onderzoekers die met deze diersoorten werken daar eerst voldoende in getraind moeten zijn. Voor het grootste deel gaat het om muizen en in mindere mate ratten. Ook kunnen we trainen met cavia's, konijnen, vogels, vissen, honden, schapen, geiten en varkens. In totaal zal het gaan om 3975 dieren, waarvan 3000 muizen, 500 ratten, 50 cavia's, 100 konijnen, 50 vogels, 25 vissen, 50 honden, 50 schapen, 50 geiten en 100 varkens. Veel dieren kunnen bij herhaling gebruikt worden.
3.4	Wat zijn bij dit project de verwachte negatieve gevolgen voor het welzijn van de proefdieren?	Er kunnen eenvoudige handelingen worden aangeleerd. Deze zijn nodig voor de verzorging van proefdieren. Dit zijn bijvoorbeeld injecties die nodig zijn voor het toedienen van medicijnen of pijnstilling. Ook het afnemen van bloed of mest voor onderzoek valt onder eenvoudige handelingen. Verder valt het doden van kleine proefdieren hieronder. Het ongerief van deze handelingen is licht, maar het dier kan iets meer last hebben van de handelingen omdat de persoon die oefent nog niet heel vaardig is. Er kunnen ook complexe handelingen worden aangeleerd. Deze zijn nodig voor het uitvoeren van experimenten. Hieronder vallen technieken zoals het toedienen van stoffen via een katheter in een bloedvat. Deze handelingen duren iets langer en zijn daardoor mogelijk wat stressvoller voor het dier. Handelingen zijn over het algemeen niet heel pijnlijk, maar als het nodig is wordt er pijnstilling gegeven. Ook kunnen operaties worden geoefend. Dit gebeurt altijd onder narcose, waarna het dier niet meer wakker wordt. Het dier zal daardoor geen pijn ervaren van de operatie.
3.5	Hoe worden de dierproeven in het project ingedeeld naar de verwachte ernst?	Voor de eenvoudige handelingen wordt het ongerief ingeschat op 'licht'. Omdat de mensen die de handelingen moeten leren nog niet heel vaardig zijn, kan het ongerief soms oplopen tot 'matig'. Ook bij complexe handelingen is het ongerief 'matig'. Een uitzondering hierop zijn complexe handelingen die onder narcose plaats vinden, waarna het dier niet meer wakker wordt. Deze dieren worden ingedeeld in de categorie 'terminaal'. In totaal gaat dit om ongeveer 25 % van de dieren. Bij ongeveer de helft van de dieren is het ongerief licht, bij de overige dieren is het ongerief matig.
3.6	Wat is de bestemming van de dieren na afloop?	Dieren zullen in veel gevallen worden gedood volgens wettelijk voorgeschreven methoden. Ook kan het doden onderdeel uitmaken van de training. Dieren kunnen ook weer gebruikt worden voor andere

	wetenschappelijke doeleinden. Indien mogelijk worden dieren ter adoptie aangeboden als alternatief voor het doden van dieren.

4 Drie V's

4.1 **Vervanging** Geef aan waarom het gebruik van dieren nodig is voor de beschreven doelstelling en waarom proefdiervrije alternatieven niet gebruikt kunnen worden.	Binnen een proefdiercentrum leiden we biotechnici, stagiairs en onderzoekers op om biotechnische handelingen op een juiste manier uit te oefenen. Vanzelfsprekend achten wij het onze plicht om voortdurend onderzoek te doen naar mogelijkheden tot vervanging, vermindering en verfijning van proefdiergebruik voor onderwijs en trainingsdoeleinden. In het trainingsproject maken we gebruik van filmpjes, demonstraties en/of het meekijken met handelingen door een bekwaam persoon. Vervolgens maken we waar mogelijk gebruik van technische hulpmiddelen, modellen en kadavers. Om goed opgeleid personeel te leveren voor biotechnische handelingen bij proefdieren wordt er tenslotte geoefend met levende proefdieren.
4.2 **Vermindering** Leg uit hoe kan worden verzekerd dat een zo gering mogelijk aantal dieren wordt gebruikt.	Het aantal proefdieren beperken we tot een minimum door technieken aan te leren tijdens het doen van experimenten. Hierbij is het belangrijk dat het de kwaliteit van het onderzoek niet schaadt. Indien dit niet mogelijk is, wordt er gebruik gemaakt van dieren die al gebruikt zijn in een experiment (hergebruik) of dieren die niet meer geschikt zijn voor experimenten. Als dit niet mogelijk is maken we gebruik van dieren die overtollig zijn. Deze dieren zijn meestal afkomstig van de fokafdeling. Als ook dit niet mogelijk is, kan een dier speciaal voor onderwijsdoeleinden aangekocht worden. Indien mogelijk oefenen meerdere personen diverse vaardigheden bij één dier. Hierbij worden wel gepaste rusttijden voor het dier aangehouden.
4.3 **Verfijning** Verklaar de keuze voor de diersoort(en). Verklaar waarom de gekozen diermodel(len) de meest verfijnde zijn, gelet op de doelstellingen van het project.	Om betrouwbare resultaten te behalen in experimenten moeten de cursisten trainen met dezelfde diersoorten waarmee ze voor een onderzoek moeten werken. Dit is wettelijk voorgeschreven.
Vermeld welke algemene maatregelen genomen worden om de negatieve (schadelijke) gevolgen voor het welzijn van de	De huisvesting van de dieren voldoet aan zeer hoge eisen en wij besteden veel aandacht aan verrijking in het dierverblijf. Het welzijn en de gezondheid van de dieren houden we continu in de gaten. Er is begeleiding door deskundigen op biotechnisch en diergeneeskundig vlak en elke cursist staat onder verantwoordelijkheid van een ervaren docent. Voorafgaand aan de training worden ook docenten getraind in het trainen van cursisten, zodat

proefdieren zo beperkt mogelijk te houden.	schadelijke gevolgen voor het welzijn van de dieren tijdens de trainingen beperkt worden gehouden. Dieren die worden hergebruikt voor onderwijsdoeleinden mogen alleen na een vooraf bepaalde rusttijd worden ingezet. Om de negatieve gevolgen van de te trainen handelingen tot een minimum te beperken worden handelingen indien nodig onder verdoving en met pijnstilling uitgevoerd. Na operaties worden dieren niet meer wakker om pijn en lijden te voorkomen. Naast het trainen van bestaande technieken, kan het trainen van nieuwe verfijnde technieken leiden tot verbetering van het welzijn van dieren tijdens de uitvoering van dierproeven.

5 In te vullen door de CCD

Publicatie datum	21 augustus 2020
Beoordeling achteraf	Nee
Andere opmerkingen	Nee